

Pomahaj Boh!

Círko 52.
27. dezembra.

Četnik 6
1896.

Serbske njedželske lopjenka.

Vudawaju šo kóždu škobtu w Smolerjez knihicízchcetni w Budyschinje a šu tam dostacé sa schwbrtlétnu pschedplatu 40 np.

Hodn.

Jesuš, naši sbóžnik, tu je.

Luk. 2, 1—14.

Budź witany, luby Boži dnjo, ty ſwjedzenjo luboſeže a wjehela! Witany ſe ſwojej ſelenej phchu i rjaneho lěha, i twojimi ſo blyſcheza- zymi ſwěckami, i twojimi rjanymi Božimi blyžbam i kražnymi kherluſchemi — a pschedz wſhem i twojim luboſnym ſčenjom: Luk. 2, 1—14. We wſchitkich Božich domach ſo ſaſo prěduje, ſe wſchitkimi ſwonami ſo ſaſo ſaſwonuje, do wſcheho ſwěta ſo pschitowjeda: „Jesuš, naši sbóžnik, tu je!

1. To je hodowna powjeſcz: Wón tu je! Na fotrehož ſu létow třeſazy čakali. Wón tu je, Khrystuš, tón Knjes teho ſwěta, naši sbóžnik, Boh ſ nami, Imanuel; wón ta rada tych wopuſchcenyh, ſylnosć ſlabnych, rycer w bitwie, wěczny Wōczez, měrný ſerschta; tón Knjes, kij je naša prawdoſcz, ſredník bjes Bohom a człowiekami to jehnjo Bože, kij ſwěta hréchi njeſe; wón tu je, tych ſlepých ſwětlo, tych ſrudnych troſchtař, mrějazych měr, hréchňikow wumojnik, ſboža ludow, wjeſele janđelov, ſbóžnych khalba. Ssrjedža w noz̄y je ſchadžalo ſlonečko prawdoſče; ſrjedža w puſčinje mamý ſ dobom pucz k wěcznemu mótnemu krajej; ſrjedža bjes rowami na ſemi je tu horjestacze a žiwenje. Jesuš, naši sbóžnik, tu je! Czescz budž Bohu we wýžkoſezi!

2. A kajki tu wón je? Kajki je wón pschischoł? To je hodowny džiw.

W naſchim czěle ſjewi ſo
Tón wſchehomózny wěczny Boh.
Kotr'hož wſchón ſwět njewopſchija,
Morjo w ſwojim klinje ma.

Tajki tu wón je — tak mały tón najwyschchi, tak ſlaby tón najmóznishi, tak niſki, ſo ſo wón hľubje po- nižowacé njemózesche, tak bliſki, ſo wón nam bliže pschinez njemózesche, jako czělo wot naſchego czěla, jako naſch bratr.

„Ta luboſcz je mój bliſki pscheczel w ſwěczi,
Mój bratr ja njětko rěkam ſmilnosći,
To žorlo bójſtwa je kaž człowiske džeczi,
Ta wěcznoſcz i czaſom nětk ſo woženi,
Bož je ſo człowiek narodžil,
Dał žiwenje a wſchitko,
Schtož běch vohubil.“

Jesuš, naši sbóžnik tu je, — wón tu je jako człowiske džeczo! Czescz budž Bohu w wýžkoſezi!

3. A ſa koho tu je? Ša koho je won pschischoł? To je to hodowne wjeſele: Wam je ſo tón ſbóžnik na- rodžil! Pschetož ſchtó ſu czi „Wam“? Sſnano jeno džiczi? Běchu czi paſtvrjo džeczi? O ně, my wiſzy wjeſelny ſo ſi małymi. Abo ſchtó woni ſu? Sſnano czi bohaczi? Ně, czi bohaczi dyrbja khudzi a czi wýžozny niſzy bjež, pschetož khudym ſo evangelijsón prěduje. Wjeſelicz dyrbja ſo wſchitz, kij niczo na ſwěcze njeſu, kaž Josef a Marja, wſchitz, kij ſu niſzy a ſazjeni, kaž czi paſtvrjo, haj

wschitzu kijz su duchownje khodzi, pschetož jich je to njebieske kralestwo: Jesuš nasch sbóžnik tu je! — Abo je wón jenož pschischoł sa swój lud? O ně; tón lud, kijz w czémnym khodzi, widzi wulke swětlo, a wysche tyč, kijz w czémnym kraju bydla, swěczi so jažnie. A pohanjo budža w twojim swětle khodzicž a kralojo w jažnosći, kotaž nad tobu skhadža. Wježelcze so, wy pohanjo, s jeho ludom! Jesuš, nasch sbóžnik tu je! — Abo je wón tu jenož sa pobožnych a dostojuńych. To je saweſceze wérno a jara doſtojne ſłowo, so je Jesuš Chrystus do swěta pschischoł, hręſchnikow sbóžnych czinicž. Szyli ty hręſchnik, wježel so, Jesuš twój sbóžnik tu je. — Wón je sa wschitkach, sa wschón lud pschetož tak je Bóh tón swět lubował, so wón swojego jeniczkonarodżeneho syna dał je, so bychu wschitzu, kijz do njego wérja ſhubjeni njebyli, ale to węczne žiwjenje měli. Czescz budž Bohu w wyžokoſci!

4. Něchto hiſcheze. K czomu tu wón je? K czomu je wón pschischoł? To je to hodowne žohnowanje. Czescz budž Bohu! Tak spewaja jandželjo. To dyrbi to žohnowanje tohole swiedzenja bycz, so my Boha kwalimy jeho luboſče dla.

„Czi pschibohojo hroſnosć ſu,
Tón Knjes je ſam Bóh tam a tu.
Czescz Bohu Kujeszej dajeże!“

A mér na ſemi! Tak spewaja jandželjo, pschetož k temu je Chrystus pschischoł, so bychmy my mér měli, mér we wutrobje, mér s Bohom, mér byes ſobu. Czincze mér, czlowíſke džeczi, pschetož mérny ferschta tu je! Dajeże so ſjednacž s Bohom, pschetož tón wujednać tu je, so byſheze junu ſe Simeonom prajicž móhli: Nětka puſchcziſh ty twojego wotrocžka směrom, pschetož mojej woczi ſtej twojego sbóžnika widzilej. — A czlowiekam dobre ſpodobanje! Tak spewaja jandželjo, pschetož k temu je wón pschischoł, czlowiekow ſažo vola Boha k hnadze pschinjescz a jim ſpodobanje njebieskeho Wótza dobycz, so bychu ſažo khróble a ſe wschej nadziju jeho probycz móhli, kajz lube džeczi swojego lubeho Wótza.

Jesuš, nasch sbóžnik, tu je — to je hodowna po-wjeſcž; jako džeczo w złobiku — to je hodowny džiw; ſu wschitkach — to je hodowne wjeſele; a to dyrbi hodowne žohnowanje bycz: Czescz budž Bohu we wyžokoſci a mér na ſemi a czlowiekam dobre ſpodobanje.

Hamjen.

Hodny.

Bethlehem.

G Hlóž: Jeruzalem, ty město wyžoke. Bethlehem, ty město njeblawne, Bóh ſam eže wuſwoli; kajz tebje wobdawa tak wulkoſtne Ta jažnoſcž w nôznej ežmi! kajz ty poſběhnjene Hacž horje k njebyju nětka; Jandželjo khwala rjenje, Eže khwali zylk swět.

O ſwjata nôz! kajz czemnoſcž kryjeſche A czma tón zylk swět; Hrěch, polleče a ſunjerč jón ſtróžesche; Tu ſthadža ſwětlo nětka, Nětka ſthadža ſlónzo krafzne Psches Božu luboſcz, móz; Nětka na ſwěcze je jažne, Nětka ežka ežemna nôz.

O, jandželſke ſynež ſłowo ſbóžnoſeže Sa lud nětka wježelu Na tutym ſwěcze miſy, žałosće A hręſchnich hubjenſtwa! A ſbóžne wježle krafzne: Sso ſbóžnik narodži, Nětka jañde wježitko ežazne, Maž Chrystus roſźwětli.

Spew jandželſti nam ſi njebia ſallineži Se ſwěta Bójskeho; Kaj ſbóžne ſbože ſo nam pschibliži. Tam ſi tróna njebieſkoh: Czescz Bohu w wyžokoſci, Njech ſemja mér nětka ma A ežlow'kam we niſkoſci Sso ſpodobanje da.

O, džeczatko, kaj ſlabec, khrude ſy! Schtó pak ſo runa eži! K nam jako hóſez a zuſbnik pschischoł ſy, ſiž domi maſch njebieſki; Nam žiwjenje chzeſch podacž, Maž ſi putow wutorhmež; O, luboſcz! nam chzeſch wodacž; Ty nježes ſhodobanje da.

O, Bethlehem, ty khowaſch bohaſtwo, Schaz wulki khowaſch ty; Njej' žane město, kijz eži runa ſo; Mér w tebi nam'kam, Mje k złobjej ežehuje žadoſcz; Pschi Jesužu mam mér, Tam po ſyłſach mam radoſcz, Tam k njebiju nam'kam ežer.

Ernst Helaž.

Twjerdza wutroba.

Godowne powjedancžko.

Ma tym wježoru, na kotrymž ſo w Bethlehemje w hródzi tón ſbóžnik na ſwět narodži, na tym wježoru, hdzež tyžaz wježelých džeczazych wutrowow w bohatych hródach kajz tež w khrubnych hětach na te dary ežakaja, kotrež chze ſiim Bože džeczo woſradzeč, w tutej najžwjeſcžiſh uozu, khradi jedyn jandžel ežincze wot jeneho doma k druhemu. Kajz ſežen wón nimo kóždeho wokna dže a te blyſtejate ſchomiki a ſo ſradowaze woczi widzi, wón wylfaze hloſy ſhyschi; wón k temu ſamotnemu pschistupi a jeho na jañdžene ežazhy dopomui, wón ſo k ložu khrereho bliži a tón khoru ſo polóženy ſacžuwa; w domach hubjenſtwa a ſadwělowanja ſo ſchumienje jeho kſchidlow ſažkyscheež da a džiwje myſzle, hidzenje a hučw ſo pschi jeho bliženju ſhubja. — „Czescz budž Bohu we wyžokoſci, mér na ſemi a czlowiekam dobre ſpodobanje!“, ſwony ſi węże pschipowjedaju, nmts do niſnoty a honjenja teho žiwjenja ſeželu wone to pôfelſtvo wo tym ſbóžniku, kijz je ſo wſchitku czlowiekam narodžil. Psches hwědnu jažnu nôz, psches krajnu ſe ſněhom wodžetu te ſynti kliniež; wone ſtrowja teho puežowarja, kotrež po ſamotnej ſeženji k ſwōjej domiňne khwata; ſi dala blyſteža ſo jemu tyžaz yážmeh hwědow. — Khwataježe wj konje, khwataježe k domiňje, k starſchiskemu domej.

I.

Erich ſi Wolter běſche rucze ſe ſankow wuſkocžil, kotrež psched wyžokej khežu jeho macžerje ſajtachu. Kujeni ſi Wolterka wjedžiſche, ſo mjeſeſche wón tón dženj pschiničz, jeje jeniežki ſyń, jeje kordoscz a wjeſele. Zadyn hodowny ſwiedzeni ſo minył njebieſche, na kotrymž wón njeby domoj pschischoł ſe ſužodneje univerſity a domach kajz džeczo ſo ſažo wježelil na blyſtejathym ſchomije a na wſchitkach darach, kijz jemu ta ſwěrnia ſtarſežinwa macz na blido połoži. Haj wón běſche jeje kordoscz; kajz husto ſebi wona na njeho myſlesche, na njeho, kotremuž běſche žiwjenje pschekhutny nadawł, hacž ſo bychu jemu te ſpýtowanja, kotrež ſo jemu jako bohatemu mužej bližachu, ſchfodziež móhle. Jeho ežopla a mjeſka wutroba, kotaž běſche ſa wſcho dobre a rjane ſahorjena, to herb-

ſtvo jeho nana, jeho dobre duchowite daru, fotrež mějesche wot maczerje, běchu jeho wožebnoscze, fotrež jemu ſa dobre město w žiwjenju rukowachu. — Ruijeni ſ Wolterka ſebi w kęžejazvch ſonach na ſanidzenoſcę a pschichod ſwojego syna myſlesche. Wona jeho psched ſobu widžesche jako teho hóležeza, fiž by ju huſto w luboſczi wokolo ſchije wſal a ju wokoschał. Psched njej ſtejesche jako tón młodženç. Wjeſzely ſ dobrej myſku a tola tež ſ kħutnym pohladanjom, fotrež jej ſa to rukowasche, ſo njebudże żane lohkoſmyſlne žiwjenje wjeſcę. Wona wjedžesche, ſo běſche won jedyn ſ tych najpiſniſkich ſtudentow; wona ſ maczérnej hordosczu blijschesche, fakt jemu jeho wuczerjo blijschežaty pschichod wěſchczachu a wjeſkelesche ſo, ſo budże bórſy po doſonjanych ſtudijach ſa frótki czaſ widžamý muž. — Schto jemu pschichod pschinjeſe? — ach to wona wjedžesche; wona běſche ſo hižo ſa to poſtarala a wona běſche pschewědežena, ſo budże jej jejny Ehrich wěſcze ſa to džakowny. Duž diurbjachu blijsche hodu wožebje wjeſkele bycę; pschetož tehdom

Tu běchu frčželele štýschecz. Durje ſo wotewřichu a hſaj, wón tam ſtejſche, tón dołho wvežafowaný, wutrobnje mitaný wot ſwojeje maczerje. Zej ſo ſdajſche, faž njeby dženſa taf wjeſeſty, faž hewaſ był, a ſo běſche hiſcheže ſhutniſchi, hacž hewaſ.

Wobradżenie běsche nimo, cži poslužomužy běchu ſwoje
dary ſ džafowanjom brali; wón, jaſo ſyn doma, běsche ſ kóždym
někotre pſchecželne ſłowa porěčzał a woni we wjeſełym towarzſtwie
ſedžo ſv wo nim roſrěčowachu.

W czołowej jstwi źedźeschtaj macz a syn hromadże.

„Ty by dženša taj si číchi, Ericho“, řapočka knjeti s Wolterkou,
„dženša rumje, kdežet bych tak rád wo twojim pſchichodže s tobou
porěčjaš.“

Erich psal tychle řeči v křtu: „Když jsem vás vyslal do světa, nebyl jste sami; jsem s vámi a vás budu všechno vlastnit. Nebojte se kvůli mně, protože já vás mohu chránit před všemi, kdo vás chtějí poškodit. Vás však mohou poškodit lidé, kteří vás měli rádi, kteří vás nazývají bratry a sestry, kteří vás nazývají svých přátel. Ale když vás poškodí, nebudou vás moci poškodit tak, že byste zemřeli. Nebojte se kvůli mně, protože já vás mohu chránit před všemi, kdo vás chtějí poškodit.“

Wón to tať cžiſcže i cžopłym synkom njevupraji, faž běſche to hewaf jeho waſchnje; běſche, faž by wón hiſchcže něſchto ſamjelcžał, ſchtož jemu na wutrobje ležesche.

„Ty měj, že ja wo tým s tobú rěcžecž njechach, Ěricho“, macž řešo řapovča, „ty by řešam — —.“

Erich běsche ruce poštalo: „Nětko cíti rošymju, macže“, praji wón jeju ruzy řapschimuwſchi, „ty chzesch, so bych cíti jenu džowfu pschitwiedl, jo tvój Erich tón pſchichodný hodowní ſwujedzeń njeby ſi tobu ſam ſwuječic̄ trjebał; njeje temu tak macže?“

Ruijeni s Wolterfa wjeżdżały poświną: „Haj, Erich, a ty wesz – –.”

„Njerěčž dale, macže“, proscheſche wón, „ſchtož chžvch tebi
dženža ſam prajicž, dyrbju tebi nětfo ſjewicž. Ta ſym muſwoliš,
ja ſym ſo dženža ſlubiš!“

Snjeni į Wolterfa živojej ružy fhětsje ſ jeho rukow wuczeže a poſtauiwſchi ſawoła: „Ericho, ty žortujeſch, — bjes teho, ſo by ſo mje wopraſchal, bjes teho, ſo by mi něſchto ſjewiſ — bjes mojeje rady!“

„Luba' mac'ce, joiv dýrbju ſebe i ãam najlepje radzic', hdzež moja wutroba rěči, hdzež ja wěm, ſo ja pſichichod mojeho žiwjenja do žaneju ſivěrnijscheju rufow połožic' njemόžu, hdzež ja ſ kóždej myſlu c̄uju, ſo ſtui ja to naukał, ſehtož ſym pytał.“

„A ſehto je ta holežfa?“ ſo mac' frueže praschejše.

„Mára je strašnijowskez“, Erich wotmoliwi.
Kuijeni ſi Wolterfa hladajſche wokomik na ſivojeho ſvina, taž
by jemu ujeſtovſymila. „Tu džowfu teho jebaka“, wona ſavola,
užidn na užidn!“

„Młacze“, snapšteczniwi Erich, „finjesa ſe Straſchnowſkeho nje-
winia jaſnuje na ſhwětlo pſchiidže; — ty ujeſnajech moju Marju,
ty ujevěſch, fajfu ma dobru wutrobu. Wohladaj ju, porěč ſi ujej
--- a potom rjefní to ſłowo, fotrež ſy runje rěčala. Ale ja wěm,
ſo ty to prajicž ujebudžejch, hdvž ju jaſto ſwoju pſchichodnu
dživuſtu powitaſch, — ale moje wuſwolenje požohnujesch.“

„Wyslisch ſebi“, ſo ſijeni ſi Wolterka praſchesche, „ejiſte a
njeſtajanje je mjeno naſcheje ſzwójby hacž do dženſniſcheho dnuja;
ſchtož je naſche, ſmu ſebi ſi ežežnijm dželom ſaſlužili.“

„A tat dyrb̄i tež date wojskač”, ju být píchetorž, „Ja to být
být mi starac̄, mac̄e! Marjiny nani je wumirječ; wón je wumirječ
na šlamatu wutrobit, na tu hanibú, fotrač běsche na njeho jaku

cžestneho muža bjes tvoří pschischla. Marja steji w živjenju řama-
lutka; wona řebi po někym žada, kotrehož by řiměla lubowacž; —
ty njebudžesč, ty njemóžesč jej twoju witričbu řamknycž.“

„Potom, macže, být ty nježmilna býla — a to ja slijesť njebych. Ža lubuju Marju; njenusuj mje, so bych volil bjes —.“
„To je saňačka rěč, Ericho“, říkala knjení ſe Wolterka,
„chzech mi ty tak wschitfe moje starošće a wschitku moju lubošć
saňacíci.“

„Sa chzu ju tebi sapłacźicž, tykaž krócz sapłacźicž. O pomyšl
żebi na to, fajfi świedźeń dżenſa śwjecźimy, pomyšl žebi na to,
so tón sbóžníf, fiž je ho nam dżenſa narodźil, luboſcž pschipowjeda,
fiž wschitko wěri, wscheho ho nadzija a wscho pschecźerpi —.“

„A liz veſuje glosylnaj mafjutlnaj pøežiñjchm!“ řívala injent Wolterka.

„S tým tlučným a hubjeným, jatým a jařtorečeným i von tho-
džesche a jím pšchipovjeda, so býchu ſvobodní býli i vot ſwojich
ſwjaſtow a daj ſo ſmjehežicž, tón najrjeúſchi dar, fotryž móže mi
dženſkniſchi ſw jedzeń wo bradžicž, — to je moja Marja, moje ſbože.“
„Tn mie ſnaieſch, Erich!“, macá mptmoplmi, tn měſch, ſo jo

„Ty mje najej, Gricho”, macz wobmoim, „ty wejch, ja na tym wobsteju, schtož bym junfrócz pražila. Ty by moju radu a luboſcz ſazpił; ty da ſo ſazlepicž.”

„Macze“, sawoła Erich, „njeſazpij Marju, to ja njeſnjeſu; praj mi hevat, ſchtož chzesch. Ža paſt tebi praju: Ža budu a chzu ſo ſadžeržecž jako muž; ja ſtym ſtwoje ſłowo dał, Marja budže moja!“

„Bjes żołniewania twojeje macżerje?” §o fnjeni s Wolterfa
prascheſche.

„Ta hischeze junfrócz wo to proschu, na mojimaj folenomaj“, sa-
woła Erich, psched maczerju ſo poſlafnywſchi, „tebi teho žel nijebudže!“
Ta fujeni ſo hórko wuſmja: „Myſlisch ſebi to? — wol

Na to wschitko wó istwje woźichny, hdźež so macz a bŷn w hotzym wojowanju bědžeschtaj. Psched Erichom stejescze Marijiny wobras; wón ſebi na pschichod pomysli, so móže so wschitko hiſcze ſ lepschemu wobrocziez a wón ſpomni na to ſłowo, fotrež běſche Mari dał.

„Je to twoje pořednje řeč, máče?“ řeč wón praschese.
„Moje pořednje řeč!“ motmolský fñjení ſ Wolterka.
Druž daji řeči iene projicí: ja mat Marie nienuschcúu řečeje

„Duz vaj zebi jene prajicz: ja mot Marije njepružczu, zaneje
częscze njebych měł, hdny bých to czinił. Ale tón čas dónidze, hdżež
twoja horda wutroba saczuje, ţchto je ſhubiła — potom ſpomí na
tuſe hodžinu, macže!“

Erich bějche žam. Že a měbju bo hwejoh blyjčezachu, — měr a cžischna wschudžom woſolo. Duž ſaſlincžachu na jene dobo najprjedy milischo, potom pak pſchezo mózniſcho hodowne ſwonu. Woſomif wón požluchasche. Žemu bějche, kaž by dýrbjal ſa ſivojej macžerju khlwatacž, jejuu wutrobu ſmijehožicž. Se ſuſodneho doma klincžesche w kražném wjeſelu: „O najwjeſelschi, o najſbóžniſchi, hnady poſnicžfi Boži dnjo!“ Duž pſchikry Erich ſivoje wobſicžo a pſafasche hórfce ſyſhy. Taf Erich ſwój mózny dom wopuscheži.

II.

Czlowieska wutroba je sažakla węz. Kaž jara knjeni s Wolterka tež swojego hyna subowasche, so běsche won ſebi ſwažił, tak ſamowólnie ſo ſadzeržecz, wona jemu wodacz ujemóžesche. Hdijž tež wona pódla czežko czerpjesche, ruku f ſjednaniu poſkiežicz ſo roſbudžicz ujemóžesche. Duž ſo bóle a bóle czlowiſſeſho wobfhada ſdalowaſche a běsche cziſcze ſama ſa ſo žiwa. Pſchetož to poſa njeje twjerdže ſtejesche: Erich běsche njeſboživny, won běsche wopor ſwojeje dobręje wutroby a hižo dawno wobžaruje, ſo je ſo tak woženil. — Erich běsche jej ſ frótfimi ſłowani ſjewił, ſo je ſo woženil a njebejche wjazy wo jeje miłośćcz proſył. Won běsche jej narod džęſcza woſjewił; wona běsche na jeho liſty ſ frótfka wotmoſwiła, bjes teho, ſo by na jeho żonu ſe ſłowęžkom ſponniſa. Ta powięſcz wſchaf běsche f njej tež dōſchla, ſo ſu ſo w univerſitnym měſcze jara nad Erichowym ſlubom ſ Marju ſe Straſch-njoſiſfez ſwjeſzelili a ſo ſu tymaj ſlubjenymaj muſku czeſcz wopofaſali, kaž vychu chzyli tu muſku ujeprawdu, Marjinemu nanej načinjemu, jaž dobru ſežinicz; dale drje běsche ſlyſchała, ſo běsche ſebi Marja ſe ſwojej miłośćcu a pobožnej miſli wutroby bohatych a ſhudnych dobyła, ſo běsche Erichowý dom dom měra a ſuboſcze ſežiniła — ale wona to wſchitko wěrič njechafſche; wona chzyſche

prawo měč, so je Erich w njesbožu. Wona jemu njebu durje wózneho doma samknyla, hdy by roškaty pschischoł a stulem wot žwojeho njesboža a by jemu wschitko wodacž chyła — ale jeho žonu, tiz běsche po jejnym nahladze njesbože na njeho pschinježla, wona widzecž njechasche. Sedyn běsche ſebi sweril, knjenju ſ Wolterku k milosći wabicz; to běsche starý poſluzomnik Jan Wowžnik był. Wón běsche Ericha na žwojimaj rukomaj noſyl, wón běsche jemu tak dobrý, kaž ſam žwojemu žynej. S radoſežu wón žlyſchesche, kajki běsche Erich wuwołam lěkar. Se žylſami běsche woſpjet hnadnu knjeni proſyl, so by žwojej wutrobje rěczež dala; wón běsche ſebi sweril, junkróz młodeho knjeſa wopytacž a wón bě wschón ſahorjeny ſa młodu knjeni doſtorku. Na wschitke žwoje prōſtivý pał doſta wot stareje knjenie to wotmolwjenie: „Wón je mój žyn! Wón je mje poſluchacž dyrbjal!” Duž wón ſkončenje ſrudny mijelzech.

Erich pak běsche w njeſchecſtawazej dželawoſeži to ſapomnicž ſphtal, ſchtóz ſady njeho ležeſehe. Wón běsche žwoje ſbože namakał, kotrež běsche phtal; jenož teho bě jemu žel, so jeho macž njemóžesche džel bracž na tym ſbožu, kotrež běsche ſo jemu doſtało. Hinač wón njemóžesche činičž, ſebi wón praſeſche. A wón tež njebě w žwojim bědženju ſam ſe ſobu tu wěru do Boža ſhubil, tiz wutrobj člowiekow wodzi; wón běsche jemu wschitko porucžil, tiz je wschitkich člowiekow pomoznik a pschiczel. Wón ſam žwoju žonu pschezo troſchtowasche a na pschichod poſtaſowasche; wón ſam žwoju macž ſakitowasche a žaneho ſleho žlowa, na uju rěčaneho, njeczeſpjeſche. Wón wjedzeſehe, ſo budže hiſcheze wschitko hinač.

Tak minychu ſo na ſchtyri lěta a ſažo běchu hdy pſchischle. Wſchudžom běsche wjeſela nadžija a wjeſele. Do ſamotnoſeže pak, w kotrež běsche knjeni ſ Wolterka žiwa, ſo njeſchecžiſeža. Runje w hodownym čažu ſo wona hiſcheze bble druhich člowiekow ſdalowasche. Wona ſebi myſlesche, kaf wjèle hinač by wschitko bjež móhlo, hdyž na Božim dniu nětko ſama ſedzeſehe. Haj wona běsche wſcha ſrudna. Šordofcz jeſeje wutrobj běsche ſo ſhubila; w bědženju ſe žwojej ſuboſežu běsche jej druhdy, kaž by k žwojemu žynej kchwatacz dyrbjal, ſo by jemu wschitko wodała. Wona čyjsche jeho hiſcheze junkróz w žwojim živjenju woſladacž, ſo by jemu poſkledni ras prajiež móhla, kaf jara jeho lubuje. Wona ſebi na Erichoweho nana pomysli, kotremuž ſo tón žyn tak čiſeze runasche, tiz běsche jenož žwojej žonje a žwojemu džecžu žiwu był, — ale niz doſho dojež. Wona ſo praſeſche, ſchtó by wón činičž a jej běsche, kaž by jeje mandželski khtutnje na uju poſladnył, kaž by jej chył poroka činičž. Wonka bě čyna a na haſbach čiſehe; wona pschezo hiſcheze po čymje ſedzeſehe. Duž jej ta myſl pſchindze: kaf by to hiſcheze móhlo hinač bjež? A wona ſo praſeſche: „Schtó je Erich njepraweho činičž? Wón je ſo žwojej wutrobj praschal, ſo by ſbožowny pschichod měl — a wón je prawo měl. Tak ſtuktowasche Bóh w čiſhia ſwój džiwi na teſte wutrobje. W tajkich ſamotnych hodžinach nam Bóh žwoje puež ſjewi. Wón naž naučeži ponižny bjež a ſo jemu doveriež. To ſu hodžinu, w kotrechž my ſ nim a ſam ſe ſobu ſo bědžinu a ſkončenje pſchewinjeni jebo ruku ſapchimnjeni, ſo bichmy ſebi prawy puež poſtaſacž dali. Tak běsche tež ſi tutej knjenju. Tej klinęſachu te žynowe ſlowa we wschomaj: „Kutoſcz wschitko wéri, ſuboſež ſo wſchego nadžija, ſuboſež wschitko pſchiczel. Wona ſebi praji: „Wón běsche moje džecžo a wón je ſo wote mje woſtobročil. Nidze tež žona žwojeho džecža ſabyž, ſo by ſo njeſmilila nad žynom žwojeho žiwota?” Knjeni ſ Wolterka běsche poſtamyla: „Kuſeže Božo, kaž ty chzeſh”, ſawola wona ſ horzymi žylſami, „poſtaž mi tón puež, kotrež dyrbju hiež; ſtej pſchi mni, ſo by ſo wschitko k dobremu woſtobročilo.” — Wona ſawoni a Wowžnik ſaſtupi. „Kuſeže ſapſchahnyež” wona ſaſasche, „ja na dwórniſchežo pojeđu.” „A hdze to chzeſež?” ſo starý ſchedžiwz wopraſcha. „K mojim džecžom” wona wotmolwi, „a ty dyrbjich ſobu.” Konje čerjachu pſches ežiche haſh — poſdze běsche, hdyž knjeni ſ Wolterka do universitneho města dojeđe. Škončenje na dwórniſchežu wós doſta, tiz dyrbjich ſe ju k žwojeho žynowemu woſbydlenju dojeſež. Khežine wokna běchu roſhwětlene. Knjeni po ſhodze horje kchwatasche. Wona ſlužobnu holzu do boka ſtoreži a nutſkach pſched durjemi ſtejo wona džecžaze wjeſele žlyſchesche; wona žlyſchesche Erichowh hlož. Marja runje hodowny kheřluſch ſapſpwa. Kuſeže wona durje wočini. Erich mějeſche najmlodſche džecžo na rukomaj; wón poſkoeži ſebi myſlo, ſo dyribi k khoremu pſchiczel. Duž knjeni ſ Wolterka ſwój ſchewjet do boka ſejzini. „Macže”, ſawola Erich, „ty pſchindžesč k nam!”

„K Wam”, wotmolwi macž, „ja njemóžu wjazh ſama bježi, wodajcež mi!” — Bjes tym běſche Marja pſchistupila a běſche ju ſa ruku wſala a praji: „Mý wjedžachm, ſo ty jedyn džen pſchindžesč a w lětach dželenja ſhy na tón džen wjchelili.” Knjeni ſ Wolterka žwoju pſchichodnu džowku wobjima prajizy: „Hórkū njeprawdu ſhy ja tebi činiła; wodaj mi!” „Niz taſ”, napſchecžiwi Erich: „Mý ſo tebi džakujemy ja to ſbože, kotrež ſy nam dženža pſchinježla —; Marja, dženži, to je hodowny žwiedžen, kajkiž nam Bóh lubi ſenjes njeje rjeñſhi wobradžiež móhł.”

Wot durjow ſatlineža hlož ſtareho Jana Wowžnika: Luby knjes doſtoro, dženža je runje tak kaž něhdý tam na Bethlehemskim poli wot jandželov pſchipowjedane: „Gjeſež budž Bohu w wypoſkoſeži, měr na ſemi a ežlowjekam dobre ſpodobanje!”

Hdje maſch twoju bibliju?

(Eſkonečenje.)

To maſze prawo, knjes knóthje. Ta pak chzu ſ Božej pomožu we tym čim žwérniſhi bjež. Wam wſchaf je ſamemu ſuate, kaf w wulkiム hoſpodaſtwje huſto ſteji. Druhdy wſchaf jenemu móžno njeje, wſchech žwojich domjazych wofolo ſo ſhromadžiež a ſo ſ nimi wſchěmi pomodliež, kaž woſzebie w lětnim čažu, wo žinach, hdyž mam ſjelle džela. Alle ja wěm, ſo ſo ſ tym ſamolvječ nježmjeni. A myſlicze ſebi ſnadno, ſo móhla moja žona temu ſadžewacž, abo ſo by ſo minu i jena njebyla, hdy chył ja nauj dom na Bože žlowo, jako na tu prawu ſtaſtu, natwarjeny měč. Ně wſchaf, ně; hdyž tež je wona ſa młodu tak do Božeho žlowa wodžena njebyla, kaž ja, wě wona tola, džakowanu Bohu, ſo je nam wſchém jene niſne, a wě tež, hdze ſebi jo donamalamy.”

„To mje po zyłej wutrobje ſwježeli, lubi Jakubje, ja wſchaf ſym ſebi tež wo tym žane hinaſche myſle nježniſi. Alle ſežin a ſapoežn bory, ſchtó maſch myſle dokonječ. Njeſdaj tule ſhy ſimo waž ſeňež, ſo byli njeſapoeželi, ſo w domje wſchědnje na Božim žlowje natwarječ. Njeſkomidžež ſebi žadny ſwój čaž a žam ſivoju khwili.”

Pſchi tymle wſchém dyrbju ſebi na jene roſtěczenje pmyſhličž, kajkež mějach — ſnadno pſched dwazycimi lětami — ſi někum jenu nježelu. To bě w naſežu ſrijedž jutrow a ſrijatkow. Tchdy džech ſi mojeje jeneje wžy do mojeje druheje ſužodneje, kotaž ma tež ſam ſam ſivoju zyrkej. Se ſemje ſtupaſche dym kaž woporowý ſad do nježi, pſchetoz Bóh bě tam wžho poſzhuowal. Na wětrje ſebi ſchłowronežki ſpewachu a ſe ſady mje, mi ſ boka a pſchede minu da ſo nježelske na ſemſch ſwonjenje žlyſchesež, najrjeñſche klinęſachu wone tamu ſtronu rěki ſi Walhroda. Duž pſched ſobu wuſladach muža, tiz ſpochi, hdyž bě něſchtvo kveželov ježniſi, poſaſta a na ſačež něſchtvo ptaſehe. Bory běch jeho doſczahnył a jako běch joh' ſo žlowom poſtrowil, wopraſhach ſo joh', ſchtó ſebi tu poſpochi ſaſtawajo pyta?

„Niežo”, mi wón na to wotmolwi, „ale ja jeno na wſcho to ſjane ſwonjenje poſlucham. To je tola něſchtvo kraſne. To jenemu wſchu duiſhu do ſamych nježelskow ſežehnije. Alle tamle te naſche ſwony ſu tola bje wſchěmi najrjeñſhe.”

„Duž ſo joh' wopraſhach: „Seže wj ſ Walhroda?”

„Se ſamaho Walhroda drje nježym, ale tu khwili w nim bydlu, pſchetoz ja ſym ſo tam na ſuježim dworje ſa robočana pſchijſtajil.”

Bory ſo mje wón ſo minu date duž wopraſha, hacž ja njeſtel doma biblije na pſchedanu, a hacž jemu ja njechal jemu woſtajiež? „Ja njechal ſi njeſt ſathadžecž, kaž tamu wandrowſki, kotremuž ſeže wj wondano na jeho prōſtivu „nowy teſtament“ darili, a tiz je jón na to w forežnje ſa pſatnacze now pſchedal, — ně, ja chzu ſebi ſwéru ſ mojej žonu ſ ijeje čitacž.

Bibliju ſym drje dotal tež jenu měl — wona bě hiſcheze ſi naſcheje njeboheje wozymneho ſawoſtajenſta, ale my ſym ſo w ſsnejkežach wotpalili, hdzež je ſo tam ſwalo ſpalilo, a naſcha biblija ſobu. Ja ſo jeho wopraſhach, kaf jemu rěkaja a ſlubich jemu, ſo chzu ſo ſa to ſtaracž, ſo by jemu nowu bibliju doſtal. Wón bě žylny, mlody muž, ſnadno tſižyži lět starý, a da ſebi to a tamne jemu do duſche wote mjeje prajene ſlowo lubicz.

Pónđzeli po tutej nježeli mějachm my duchowni žwoju ſuweženiu konferenzi. Tchdy mojemu Walhrodiſkemu ſaſtojiſkemu bratrej tole ſeženje wupowjedach. Tón pak hiſcheze teho muža

Boža nôz.

njeſtajesche, ſwjeſzeli ſo paſ na tym jeho ſeſnaež a jemu jenu bibliju do doma ſdaric̄.

Mi bě po czaſu tole podeńczo ſ myſle ſpadnylo. Duž mi mój ſaſtojnſki bratr na to w ſymje, jako mějachmy ſ nowa we Waſhrodze ſwoju ſchadzeńku, praji: „Węſch, komu runje wuſwonichu? Dženja ſzym tamneho młodeho, ſylneho muža, fotremuž na twoje poruczenje wokoło ſwiatkow tu bibliju darich, ſ czeſlonym pre-dowanjom pohrjebał. Wón bě ſo naſymnił, ſeſkoril, tydzeń na hłownizu ſchorjeny poležał a ſemrjeł. Ale wón je ſniervom a ſ dobrym pokojom ſe ſwēta wuczahnył. Taſko jeho woprajach, modleſche ſo wón ſo minu nutny, do Božeje wole podatyi. „Hdyž mi tež czeſlo ſ duſchu ſawutli, wofstanjeſch mi tola ty, luby knieſe mój Božo, mojeje wutroby węczny pokoj a džel!“ Doſho je tón njeſohl ſwoju bibliju wuziež, ale wón je ſebi ſa to ſpochi ſwēru a husto ſ njeje czaſal. Boh ſpožež jemu, ſo by jemu nětk tamne węczne ſwētlo ſwēcziſlo!“

Ta běch wote wſcheho ſylſchaneho hļuboko hnuth. ſ nowa bě mi kaž bych jeho wuhladał na tamnej droſy ſaſtawazeho, taſ wón tam na to rjane ſwonjenje poſluchasche. Runje te ſame ſwonu běchu jeho domoj do węcznoſcze ſwoſale.

Taſko ſebi knies Směrny a Žakub taſle powjedaſchtaj, bě wó jſtwje wokoło njeju wſcho woczichlo, a wobej mějeſchtaj pod woczomaj ſylſic̄ki ſtejo, wonkach paſ bě poſzmic̄knylo.

Duž buchu na jene dobo ſlinkacze ſylſchež a ſa mału khwiliu poſaſtachu pſched durjemi ſanje. A hlej, ſobu ſ maczerju a ſe ſyñkom bě knieni farařka ſem pſchijela. Wona bě ſo doſho na to prožyež njeđala. To bě ſa kniesa duchownego ſwieſzelaze pſche-ſlapnjenje. Taſko běchu ſo wſchitzu wo jſtwje ſhreli, bu Žank praſchan: „Hdyž masch twoju bibliju?“ Hlej, ſaweſcze, tón hólz bě ju w ſchuli ležo wostajil. Wón praji: „My ju ſkoro ſpochi w ſchuli ležo wostajimy, dokež je nam naſch knies wuczeř praji!“ „Wę drje ſmějeſze węſeſze kóždy doma tež hiſcze jenu ſwoju bibliju.“

Na to dyrbjesche tež ta mandželska hſpoſa ſwój klucž do ſchklencžaneho khamora ſem dacž, na czož Žakub horje po ſwoju werowanſku bibliju dónđze a ju dele dō jſtwy pſchinjeſhy.

Tutej jeho bibliji běchu ſeſady někotre proſne liſtna pſchiwjaſane ſa taſ mjenowanu „domowu kroniku.“ Ma tele papjerki bě napiſane, hdy bě ſo jinaj jich Žank narodžil a wſchelake druhe powjeſče, kaž ta, hdy bě jin jich njebohi nan ſemrjeł; — ale, ſo bě jinaj tež jeju mała dowcziežka ſemrjeł, to hiſcze do njeje ſapiſnjenie njebe. Žakub pſchinjeſhy bórſy tintu a pjero a napiſa na tu papjeru, koſraž mějeſche napiſmo: „Wſchelake wazne podeńzenja w domje“ tele ſłowa: Wot dženžniſcheho dnja (12. wulkeho róžka) chzu wſchědnje po wjeczerni ſe wſchěmi mojimi domjazym ſwoju modlitwu wuſpewacž a ſ nimi fruch ſe ſwiatheho piſma wuczitacž. Boh luby knies paſ nam wſchěm tajke ſpočinanje ſpožohnui!

Knies kmótr dyrbjesche temu tež ſłowęko wot ſo pſchi-piſhnež, duž wón ſ wjeſelom pſchipiſm: Koloz. 3, 16. 17.

Dajcze temu ſłowni Khryſtužowemu bjes wami bohacze bydlicž we wſchej mudroſczi. Koſwueſcze a napominajcze ſo ſam ſ psalmami a ſ duchownymi kherluſchemi, luboſuje ſpewajo temu kniesej we ſwojej wutrobje.

A wſchitko, ſchtož wę cžinicze ſe ſłowami abo ſe ſkutkami, to cžinicze wſchitko w mjenje teho kniesa Jeſuſa, a džakujeſze ſo Bohu a temu Wózzej pſches njeho.

Wjeczor dowjesh Žakub ſam ſwojoh kniesa ſmótra a jeho mandželsku domoj do Lipja a podžakowa ſo jemu ſ wutrobu ja to, ſo bě jemu taſ pſcheczelne a duſchnje do ſwēdominja poręčzał, wſa ſebi na dompuę ſot njoh ſchtyri nowe biblije ſobu, ſo móhli je doma pſchi ſwojej domjazej nutnoſci wužiwacž a ſebi doma wſcho taſ naprawicž, kaž běchu to w jeho nanowym domje měli. Wón paſ je ſo teho nihdy ženieje njetrebał kaž.

Luby pſcheczelno, někſle daj ſebi ſamemu wote minje někotre praſcheńcza pſched woczi ſtajicž; ty paſ ſebi na nje ſam ſ cžicha wotmoſlu:

Mlaſch žanu ſwoju bibliju? Węſcze drje tajku ſmějeſch?

Mlaſch ju ſpochi ſ ružy?

Szy. jej dobrý? A cžitaſch ſebi wſchědnje něſhto ſ njeje?

Szy ſ njej duſchnje ſnaty a we njej domjazhy?

A, luby hoſpodarjo, ſhromadžiſch ſebi wſchęch ſwojich domjazych wſchědnje wokoło ſo a naſyčiſch jich ſ tutym lubym Božim ſłowom?

Boh eži ſpožež, ſo móhli mi ty na kóžde tole praſcheńczo wotmoſlu: haj. Po tym budże eži wěſcze na twoje „haj“ Boh luby knies ſwój „hamjeń“ pſchiprajiež a ty ſmějeſch ſ teho ſwoje ſohnowanje, wſchón twoj dom paſ ſobu ſ tobu jow w czaſnym ſiwenju a jemu w tamnej węcznoſczi.

Hodowny kherluſch.

Jeſuſ, to prawe džeczo Bože, pſchindže na hody jako zuſobnik ſ sprawnjej kſchecžijskiej ſwójbje, koſraž jeho ſa ſwojeho hoſcza horje wofmje a wón ſo jím pſnacž da, ſo je wón Jeſuſ.

Swojba:

Džicze wſchaf durje wotewricž,
A nam zuſy ežlowjek chze nats hicž,
Wón wo durje ſo klapasche,
Dženž jemu wonkach ſyma je;
Sſnadž njeje dary hodowne,
Kaž na ſwēcze nětk je waſchnje.

Zuſobnik:

Ach, „Pomhaj Boh!“ wam pſcheczelja,
Ta pſchindu dženž ſ wam ſ dalofa
A nježu kražne dary tu,
Kiz pola waſ wſchē trěbne ſu,
Haj, chzu je ſ luboſcžu wam dacž,
Wę budžecze jich potrjebacž.

Swojba:

W, witaj wſchaf ſ nam pſcheczelo,
Kiz pſchindžesč ſ kraja dalokoh!
A ſydn ſo dele pola naž!
Dokelž dženž mamy róčny czaſ,
Dha móžesch pſchi naž wostacž ty,
My žanoh hoſcza nimam.

Zuſobnik:

Hdyž hiſcze ſu dženž ludžo wſchaf,
Kiz ſ zuſy ežlow'kom měnja taſ,
Haj, ſa hoſcza joh' khowaja,
Hdyž wón ſ nim tola njeſluſcha?
A dokelž dženža hody ſu,
Chzu powjedžicž, ſchto ſy, ſchto chzu.

Swojba:

Ach, luby, praj wſchaf tola nam,
Schtož ſy a taſ tu pſchindžesč ſ nam!
Cže rady ſa hoſcza mamy
A lubje rěčecž ſylſchimy.
Duž luby ſylſcheli bychimy,
Schtož ſy a taſ eži rěkam.

Zuſobnik dawa ſo ſpōſnacž, ſo Jeſuſ je:

Ta pſchindu ſ Bethlehema ſ wam
S toh' města Davitowoh' tam,
We kotrymž narodženy ſym,
Kaž Micha prajiſ prjedy tym,
Kiz na mje doſho cžakali,
Nětk paſ ſo w rowach wotpali.

Jeſuſ rěči daſe:

Nětk njejkym w Bethlehemje, hlaj!
W njebjeszach mamy mój wótzny raj
A wobſtajne tež město tam
Pſchi Wózzu na prawicy ſam,
Kiz je mje pſche wſcho lubował
A ſam mi ſwoje knieſtvo dał.

Jeſuſ praji ſ ſwójbje:

Szym wot Wózza ſ wam poſlanym
A Jeſuſ moje mjeno je,

So bych tým byl džeczo Bože,
Kíž s prawdu horje wojsmu inje,
Tím kražne dary wobradžu,
Kíž směja k wěčnom' wježeli.

Sswójba ho wježeli a spěwa:
Dženž kražny hóscz je pšchischoł k nam:
To džeczo Bože Ježuž kam
Wot hwojoh' Wótza póžlany
Nam khudym ludzom na hodý,
So byli s nim tu wježeli
A jeho Wótza póžnali.

Nam kražne dary pšchinješe,
Wulkim a malym wježele,
So bychmy džakowni byli,
S nim jeho Wótza khwasili
Sa jeho wěčnu dobrotu,
Kíž stajne wudželi ludu.

Duž hawěčnyj jom' kražnyj schtom,
So rosjažni nasch czemnyj dom,
Dokelž hóscz kražnyj pšchischoł je,
Našch Ježuž, džeczo njebjeske;
Wschém kražne dary pšchinjeſl je
A hréchi našche wjal ja nje.

Njeh spěwajmy jemu wjchitz:
Chyžl wschón lud spěvacz s wježelom,
So by ho hawěčzil wěčnyj schtom,
Ta wéra, luboſcz, nadžija
A wcho, schtož Ježuž lubo ma,
So bychmy haweczili jumu
S nim kražne hodý we njebju.

Deutſcher w Porschizach.

Wojerſki czekanz.

(Skiczenje.)

Wonaj běchtaj pšchi tuthm rosręžowanju po drósy dale schloj a ja hodžini dojdžeschtaj do Prschetiszawa. Jurij poda ho hnydom se hwojim jatym na komandanturu, hdžez wosjewi, so je wojaka Handrija Hancžeho na drosy jako czekanza lapnył. Tam dosta pucz do Wina pšchikasam a wrózci ho se hwojim jatym czekanzom tam. Hdžez běchtaj tam dopuczowaloj, poda ho Jurij s Handrijom k feldweblej, kotreuz lapnjeneho czekanza pšchepoda. Handrija thknychu do najczmowiszeje džerh, kotreuz tam w jaſtivje mějachu a potom pšchizdžichu jemu po wójnskim prawje 400 pukow. Jurzej pak wuplačzichu ho ja někotre dny 300 tolej, kotrež běchu ja teho w austrijskim wojerſkim ſalonju wustajene, kotrež wojerſkeho czekanza popadnje a wrózco k jeho polkej pšchi wjedže. Schtož běchte Jurij žlubil, to tež džerzesche. Doſtate pjeniesy póžla hnydom Handrijowemu nanej na Morawu. Lístej pak běchte mjeñši, derje ſawrjem lisczik pšchidat̄ ja Hanku, pšches kotrež wona ſhoni, schto běchte jeje nawoženja s luboſcju k hwojemu nanej ſpýtał. Jurij, kotrež běchte jeje nijeno wot hwojego pšcheczela Handrija ſhonil, njebesche ho mohł pšchewinjež, so jej njebi czistu wěrnoſez prajil. Sdaſche ho jemu, so traſch Hanka něſhto wumyſli, tak mohla njebožowneho wumóz, a wýsche teho dyrbjesche tež wjedžecz, schto je Handrij wſchitko s luboſcju k hwojimaj starschimaj ſpýtał.

Hanka žedzesche wo jſtvoje pšchi ſolesku a pšchedžesche, hdžez liſt k njej dondže. Nitka ho jej roſtorže a lisczik ſchepotaſche w jejnej ruzj. Njeměrnje wocžini ſygl na liscziku a lědma běchte s wulkim khwatkom liſt pšcheczitała, běchte ho tež hižo roſhudžila, schto chze czinicž. Chyžsche runu žmuhi do Wina khwatacz a tam wo awdijenzi pšchi khězorž Marje Theresije prožyež, so by tak žmilnoſez ſa hwojego lubeho ſebi wuprožyla. Sswojej maczeri ničo njeprajiwſchi, pšchihotowa wona wſcho k dalokemu puczowanju. Sswoju njeđelsku draſtu a to a tamne běchte bórzy do brěmjeschka ſkladla. Potom pſcheličzi ſebi kroſchki, kotrež běchte ſebi na hromadžila a ſdaſche ho jej, so te ſa jejny pucz dožahaju. S najlepšimi nadžijemi we wutrobje naſtaji ho wona na pucz a dondže do Wina, předy hacž ſebi běchte nadžala.

Khězorka běſche wěſty dženj w tydženju poſtajila, hdžez chyžsche prjstwy a ſkóržby hwojich poddanow hlyſhcež a po wobſtejnouſzach tež pomhačz a njedoſtatiſi wotſtroniež. Běſche to ſlare dobre waſchnje, wot wótzow namrěte, kotrehož ſo austrijske ludy kruče džeržachu. Lohžy wěriſch, ſo ho telko proſchazych a ſkoržazych na běza, ſo móžesche ſtajne jenož mjeñſchi džel hwoje prjſtwy khězoržy wuprajiež, a ſo ſ molom wjetſcha poſoža tajka domož džesche, kafkaž běſche pſchihchla.

Hanzy doſta ho wulke ſbože. Hdžez do awdijenzeſe ſale ſaſtupi, běſche ju tež hižo khězorka pytnyla. Jeje pěkna norodna draſta a jeje ſtrowe woblicz ſpodobaſtej ſo khězoržy. Wona proſchazej poſkivny a ta ſo jej ſ poczeſežowanjom bližeſche.

„Kak rěkaſch, ſuba holkčka, a ſchto tebje ke mni wjedže?“ proſchese ſo Marja Theresija hnadiſje.

„Majestoscz!“ džesche Hanku, „hym Hanku Drasalez ſ Holaſchka pola Brna na Morawje, a hym pſchihchla, ſo bych hwojeho na wozjenju wot khofstanja, wot pukow wuprožyla! Proſchu Waſchu khězorſku Majestoscz na najwutrobnischo, ſo byſche ſe pſchkej Handrijej Hancžojej poſhstanje ſpuſchežila.“

„Chzemý hladacž, ſchto ho hodži!“ wotmołwi khězorka. „Sso wě, hdžez je twój na wozjenja ſ wojaſow czechy, drje zyle bjes khofstanja njewoteńđze. Kawnižo! njeh ſo wón tola ras we wójnskim miňſterſtwje wobhouja, kak ho tale wěz ma a napižaj ſebi wón mjeño Hanku —?“

Wona ſaſta, dokelž běſche hwojne mjeño ſabyla, tola Kawniž, kotrež mějſeſche woprawdze wuriadny pomjat̄, džesche namějze wotſje ſe ſrohmlivym hložom: „Drasalez“ a tole mjeño ſebi wón tež na hwoju taſliežku napiža. Potom ſchepatasche adjudantej někotre ſlowa do wucha. Tón pak ſo hnydom po tym ſhubi. Khězorka pak pſchimobrocži ſo ſaſo druhim proſchazym.

„Wj wotmołwu doſtanjeſe!“ poſkivny miňſter młodej holkaz, katraž ſo džaknje poſkoniwſchi, woteńđze. — — —

Haſha běſche ſejtajana. W doſhimaj rynkomaj ſtejachu austrijsy pſchaz. Grudnje a nutrje hladachu ſ ſemi, doſhe kſchudý w ruzj džeržo. Prědku ſtejefche wýſchť. Po jeho poruženju běchu wojažy najtolſche wuſwolili. Po džesaczoch mužach ſtejefche ſtajne forporola, kotrež mějſeſche na to hladacž, ſo ho puki tež ſ trěbnej možu na ſhmoſachu. Wot ſchthyrojch pſchekow w parádnej draſje ſ třebu wjedženym pſchimodze ſkonečnje czekanz. Wón mějſeſche jenož hurowe kholowy a ſtupnje a dale niežo na hwojim czele. Nutrje a kruče ſtupasche, hacž runjež běſche jeho woblicz ſak blěde, ſaž by wón w runym měrje ſ rowa ſtamyl. Hdžez běſche hacž ſ wojaſam doſchol, komandowaſche wýſchť „ſaſtań!“ Pěchkojo ſtupichu ſo ſady Handrija. Ma bubonach pocža ſo zunjo bubnowacž a wýſchť komandowaſche: „Do prědka ſtúp!“ a czekanz naſtupi hwoj hórkí khód.

Hwiſdajo praskachu kſchudý pſches powětr na kribjet njeſbožowneſho wojaſa, kotrež ſo ſ mužſkej khrobløſežu do čwiliw poda a ani ſ mikawěžkami hurowe boſoſeze njeprajheradži. Hacž do kředža běſche doſchol. Ssnadne khablanje w ſolenomaj pſcheradži, ſo je ſebi tola wjazy pſchiměřil, hacž mōžesche wutracž. W tym ſamym woſomiku wuhladachu adjudanta, kotrež ſ bělej plachcziežku ſiwaſche a na pſchepocženym konju ſ wojaſam pſchihna. „Wobhnadžený!“ ſawoła hižo ſ daloka, „wobhnadžený na pſchikasymu khězoržyneſe Majestosče!“

Bubony woněmichu. Wýſchť komandowaſche ſ rohmlivym hložom ſaſtacze eſfekuzije a pſchikasa, ſo jeho pſchkojo rójno roſtupichu. Khofstanemu pſchikasa, ſo by ſ lekarzej na wobhladanje doſchol, ſo by jeho tón do hojeřinje póžla, jeli by to trěbne bylo.

Handrij nicžo njewodžesche, komu ma ſo džakowacž, ſo je jeho khězorka wobhnadžila. Tak dha džesche do hwojeje ſtvy, dokelž běſche ſekař wupraſil, ſo njejſhu jeho ramy czekze. Tu naděndže ſ hwojemu najwjetſcheinu wježelu hwojego pſcheczela Jurja. „Wěſch dha tež, komu maſch ſo ſa hwoje wumyženje džakowacž?“ wopraſcha ſo, hwojego pſcheczela wobjimawſchi. „To ſeježka wuhudasch.“

„Sawěſče, ſda ho tak njeſapſchijomne ſaž tež ſpodžiwnie. Bych ſo na tym tež tak prawje ſ poſneje wutroby wježeli, tola to njemóžu, doniž th mi njeprajischi, hacž ſu tež tamne 300 boſoſnych pjenies ſ mojimaj starschimaj doſchle.“

„Alle ja tebje proſchu, Handrij!“ džesche Jurij, „ſda ho mi ſo ſa hwoju luboſcju ſrudny džak žněju; nětko mi hiſhce ſjewerischi ſo hym ſprawny. Maſch ty hwojego pſcheczela ſa pſcheradnika Njevěſch ty ſam, ſo mi wſchitz ſaſchi towařſchojo na kožu leſu a ſo maja mje, hdžez tež ſ njeprawdu ſa pſcheradnika? a ſo chzedža

mje teho dla do druhého polka wuſałacz? Ta to rady wuczeſepju, doſek mi ſwědomuje praſi, ſo ſvym tebi ſi niſu wupomhal a to pſches to, ſo ſvym twojej Hanzy wſcho ſi prawdu woſjewiſ, ſak ſo ſi tobu ma.“

„Schto, ty by jej prajíš, ře bým — ?”

„Haufa je wſcho ſhonila“, poda ſo Žurij jemu do ſłowa.
„Wona je tu we Wiuje a je ſebi awdijenzu poła fhęzorfi wu-
proſyła, a naſcha nadobna fuježerfa je ſmierność wopofaſała.“

„Haufa tu je? a hdeže ju vohladam?“ voprascha ſo Šandrij wſchón pſchekhivatau⁊ a ſivježeleny.

„Wocžafú jenož poł hodžim. Dyrbię ſo jara myſicž, jeſi wona tu ſama nijebý pſchijschła, ſo by tebje wohlaſał, i honiwschi, ſo by wiſiwovodžem.“

Qědma bějche wón dorěčžal, hdyž ho durje wotewrichu, a kažarnowa straža ſí frótfa ſawoła: „Tu je, fotrehož pytaſch!“ Do jſtivý ſaſtuvi hoſežka, fotraž ſe ſklovani: „Rajlubſchi Handrijo, dha tebje tola ſfoučžuje man!“ t mukodemu wojaſej dobeža.

„Hanfa!“ wježelesche šo Handrij, „ty by mi wupomhała. Měj džaf řa to. Ale schto činja doma? Je nau pjenješv doſtaš? wostanjuju my na ſivojej flęži?“

„Haj, haj, doma je wſchó dobré. Ale ſchtož ty hiſcheže nje-
wěſch“, praſeſche ſi cícha, „ty budžeſch wýſchjí na wojaſach, dofelž
tebje pſchichodneje wójny dla puſchcžicž njenóža. Márja Theriijia
je mi ſlubiła, dofelž je ſhonila, ſo ſy ty jenož i džecžazeje luboſeže
i wojaſow cžetuſt.“

„A schto budže ſi tobu, Hanfa?“

„Pocžahnu ſobit na wójnu jaſo twoja mandželſta! Dajuj
ſe weroiwac̄ a jeſi ſbožomuje ſi wójny domoj pſchiúdžemoj,
wrócežimoj ſe jaſo do Holaſchfa na Morawu.“

„To daj Bóh, lubu Šnjes!“ džesje Handrij a poštvnuj
přečecžeje, fotryž chýsche ſo runje wotřasiež.

„Alle domoj hischeže ras dýrbisch, taf je Marja Theresija
prajila“, povjedaše Hanfa dale, „a to zvěj dwě nijedželi, ſo
mohloj ſo hischeže ras doma pola starſchich ſawježelicž.“

Wonaś wobjimaſchtaj ſo a wutrobne wóſoſchenje wobſamny
ſtwérny ſwjaſſ jeju wutrobow.

Ca „Pomhaj Boh” spíšal M. Sommer.

Wſchelafe ſ bliffa a ſ dalofa.

Bibliiski pucznik na lěto 1897 je wuſchoł a je ſo hižo
ſ wjetſcheho džela ſobuſtawam ſerbskeho lutherskeho knihowneho
towarſtwa roſdawał. To je 35. lětnik. 35. lěto tutón dobrý
pſcheczel ſ nowym lětom do naſchich ſerbskich domow fhodži a je
hižo mnohe njelicžomne duchowne žohnowanje nutš pſchinjeſčl.
Nowy lětnik je jara rjenje ſestajany wot knjega archidiaſtona Gudja
w Lubiju. Na poſlednich ſtronach podawa ſo, faž kóžde lěto,
ſobuſtawam roſjaſnjaſe ſłowo wo naſchich ſerbskich duchownych
naležnaſczech pſches pſchedſydu towarſtwa knjega D. Smiſcha
w Hodžiju. S roſprawą wo ſkutkowanju knihowneho towarſtwa
ſe ſaúdženeho lěta woſebje ſi wulfej radoſcžu wuſběhujemy, ſo je
ſo naſhemu towarſtu ſažo nowe wotkaſanje po woli njebo
knjenje duchowneje Wanafoweje wuplačžilo. Towarſtowa po-
kladniča lětža jara derje ſ 1409 hr. ſbytka w poſkladničy ſlónceži.
Duž budže towarſtwi nadžijomnie bórſy móžno, ſažo ſivojim
ſobuſtawam rjane ſerbske natwarjaze knihe pödacž. Wž pak,
lubi ſſerbja, kiž wž ſnano hiſhcze ſobuſtawu naſcheho lutherskeho
knihowneho towarſtwa njeſcže, njeſkomidžcže ſo do towarſtwa ſa-
ſtupicž, kotrež wam kóžde lěto rjane ſerbske duchowne knihe pſches
ſivojeho póſzelnika do domu ſczele a wam kóždy krócz wysche teho
Bibliiski pucž do rukow da. Taſko nowe ſobuſtawu móžecže ſo
po la knjegow duchownych abo po la poſkladnika knjega redaktora
Smolerja w Budyschinje ſapiſzač dacž. Nadžijomnie tole wabjaze
ſloivežko podarmo njebudže. Pſchetož, cžim wjazy ma towarſtvo
ſobuſtawow, cžim wjazy móže ſobuſtawam poſſicžecž.

Draždžansſe miſjonsſe towarzſtvo fóžde lěto woſkoło hód
ſecžaze ſopjeno wudawa, fotrež fſchęſčijanam do wutroby rěcži, ſo
bých u na ſwjejdenju tříoch kralow ſwoju ſcherpatku po ſwojim
ſamóženju ſa ſwonkowne miſjoniſtvo woprowiſi. Zole ſecžaze
ſopjeno ſo lětža tež w ſerbskej rěcži wuda a w bližim čaſku
ſměja jo naſchi ſubi ſſerbjia bórsh w rutomaj. Draždžansſe
hłowne miſjonsſe towarzſtvo je ſo wěſcze ſ tajfemu ſerbiſkemu

widawcej rošžudžilo, dołek je šo našch luby ſerbski lud ſtajnje jafo kivērny a živu pſchecžel miſionistwa bjes póhanami wopofaſał. To ſebi tež woprawdże našch ſerbski lud ſaſluži. Pſchetož ſi našchich ſerbskich woſadów po zyłej Sakskej ſo daru w pſchiruianju najbohacžischo žórla. Hdych na pſchitkad lětuſche miſioniske ſwjetzenje a na te folleſte, na nich ſhromadžene, džiwamy, je folleſta na našchim ſerbskim miſioniskim ſwjetzenju ſhromadžena jenož jara mało pſchetrjechena na něchto mało ſwjetzenjach we wulfich woſadach Sakskeje a ſu folleſty na wſchitkach druhich ſwjetzenjach wſchitke nižſche, rujež ſo lětuſhi miſioniski ſwjetzení pola naš w jenej najmjenjſich woſadów, w Kožacžizach ſwjetceſche. Alle lubi Sſerbja! Hdych ſo wam to ſjewi, njedyrbi to waſ ſ temu wabiež. ſo ſebi na to myſliež, ſo ſeže doſež ežniſi, ně tole pós- nače dyrbi naš ſ temu mnežiež, ſo ſo ſ nowej njewuſtaſazej ſuboſeži ſ ſwjetemu ſkutkej miſionistwa ſi nowa ſahorimy a ſo ſo ſaſho na diju 6. januara, w ſmilnej ſuboſeži ſa wbohich póhanow ſwój dar woprujeny, ſo by jimi tež ta hodowna hivěſda ſeffhadžala. Wam je wěſcze ſnate, ſo móžecž, jeſli ſo by ſnanu něchtó wot waſ ſadžewany był, ſwój dar na tym dniu ſam do Božeho doma pſchinjescž, ſo ſwój dar pola ſiſeſa duchownego na farje pak prjedy pak poſdžischo wotedacž. „Sbóžni ſu či ſmilni, pſchetož woni budža ſmilnoſež doſtač.”

Po dôlhim čakaniu a fablanju ſu nětko, taž je hlyſcheč, wſchitke europiſke wulfomozy hromadže ſtupiſe, ſo býchu hromadže Turkam ſivoje frute žadanja wuprajiſe a ſo by ſkónečnije mér byl w Turkowſkej ſa wbohich fſcheſčijanskich Armeňskich a ſo nje- trjebali dale pſcheſčěhanja a nječloviſteje ſurowoſcę Turkow bojecz. To je wilki čaſz, ſo ſu wulfomozy nětko wſchu ſebiežnoſcę a janviſcę bjes ſobu na boſ ſtajiwſchi ſo k ſhromadnemu wu- ſtupjenju ſjednocziſe — a wožebje ſwježelaze je, ſo je ſo tole ſjednoczenje nětko w hodownym čaſzu do ſkutka ſtajilo, hdzež my fſcheſčijenjo ſpěvamъ: „Cžeſč budž Bohu we vyšoſczi, mér na ſemi a člowjefam dobre ſpodobanje.“ Duž mamy nadziju, ſo ſo nětko našim lubym fſcheſčijanskim armeňskim bratram k hodam ſažo dopjeli „mér na ſemi.“ Cži morwi, fiž ſu morjeni, wſchaf ſu morwi a jich frej k njebjiežam wołaj te wbohe ſyroti, fotrež ſuano hiſcheže ſauďzene hodv w ſtarſchiffim domje wježele ſwje- čachu, ſu woſkyrocžene a ſměja ſrudne hodv, hdzež ſmilna luboſcž jim w ſyrotownjach hodowne blido njeſtryje. Licžba tych, fiž ſu pſches fſcheſčijanskemu ſmilnoſcž w evangelſkich ſyrotownjach wu- ſhovanie namafale, je paſ tola hiſcheže mała porujo thi, fotrež ſu hiſcheže wopuſchežene a hiſcheže na tajke wuſhovanie čaſkaju.

Godowny mér w njejschecjelskim kraju.

Božodžějčowý schtom hischeze w Franzowskej njejnajachu, jafo němšy wojažy w žurowej symje wulfeje wójny wokoło Parisa ležachu a jich jara wjele tehdom tež hischeze teho sbóžnika njejnajesche. Tamny ſaffi jědný pak jnajesche woboje a mějesche wobeju lubo, ale teho sbóžnika mějesche hischeze wjele lubscho, dyžli tón ſeleny schtom. Wón namaſka, khusdu macz ſ wulfej črjodu džeczi, tym wón rucze schtom wuhotowa a jin wó tym džesču w žlobiku powjedaſche, ſo džeczi žedžiwje poſluchachu. To běchu jeho towařſchojo w Annem ſkylischeli a běſche ſo jim jara ſpodobalo. Duž ſežinichu jedny hodowny ſwjetzení ſa džeczi njepſchecželov. We wulfej ſali ſwěcžeschtaj ſo dwaj wulfaj jedlowaj schtomaj w połnym ſwětle. 25 khusdy džeczi a ſ nimi běſche wjele luda pſchiſhlo. Duž ſpěwachu czi němšy wojažy „Czicha nót, ſwjata nót“ a jedny wojaſ ſ wutrobnymi ſłowami džecžom powjedaſche wo tym lubym sbóžniku, fotryž chze Němzow a Franzowsow, haj wſchitfich ludow sbóžnik bycz. Tafo to džeczi ſkylischachu a widžachu, ſo jim woči ſwěczachu, dorosczenym pak ſylsy po ſizomaj běžachu. Na to džeczi hodowne dary doſtachu a ſ teju schtomow móžachu ſebi ſobu wſacž, ſchtož na nimaj wiſtasche. Wojažy hischeze jedny hodowny khěrluſch wispěwachu a hdvž jón runje w němſkej rěči ſpěwachu, to tola Franzowsam hļuboſko do wutroby džesche a jedny ſ nich ſo njepſchecželſkim wojaſam wntrobnje džakowaſche a ſo wupraji, ſo tajfeho rjaneho hodownego ſwjetzenja hischeze ženje měli njeſzu a ſo na njón nihdy njeſabudu. — To běſche měr we wójnie. — To běchu hodv w njepſchecželſkim kraju.